

dežele v Lombardiji in Veneciji dobili, odpravili so ove urade hipoma in pridržali samo najpotrebnejše. Jednako zamotano je uradovanje pri sodnijah in pisarijam in prizivom ali rekurzom ni konca ne kraja. Res dobro je, če zamore človek se vedno dalje pritožiti, ako misli, da se mu krivica godi. Vendar toliko uradov in toliko gospode samo za to vzdrževati, da se pravdarji imajo kam iti pritoževati in konec pravdam zavračevati, to nimamo dosta denarjev. Preubogi smo uže. Da se tukaj prebivalstvu pomaga, naj se namesto večnih pisarij, pismenih tožeb in protokolov uvede ustno razpravljanje pred sodnikom. To bo stalo menje časa in menje denarjev. Z veseljem pozdravljam tedaj novi postavni črtež o civilnem pravdanju, kateri je minister pravosodja dnes predložil. Nađejam se, da bode nujnim potrebam državljanom ustrezal.

Jaz zastopam volilce iz kmetskih skupin in toraj sem dolžen povedati in razložiti želje in potrebe kmetskih ljudi. Ti zahtevajo marsikaj, ako se jim hočejo bremena polajšati. Pred vsem je neobhodno treba, da se domovinske postave preuredijo in slavna vlada naj tukaj sama začne. Sedanje domovinske postave so silno hude za kmetske ljudi. Cele rodbine beračev in oslavljenecv jim po „šubu“ priganjajo pa tudi brez števila računov dpošiljajo od raznih bolnišnic in najdenišnic, ker je oča ali ded nekđaj v onej srenji prebival. Dalje potrebujemo novo, boljšo, jasno postavo o pristojbinah (desetkih). Mnogi sedaj plačujejo ogromno prevelikih pristojbin, ker se pritoževati ne vedó ali nečejo; skušnje učijo, da se za pisarije in štempelj več denarjev potroši, kakor vsa pristojbina znaša. Sedanji davkovski eksekutorji so tako na slabem glasu, da vse želi, naj se odpravijo. Tudi ni prav jasno, ali niso tudi predragi. Iz Konjice sem mi piše, kako so ondi na vozičku eksekutorji vso ropotijo, katero so nekež ubogej rodbini v Spitaliču zarubili, pripeljali v nedeljo k cerkvi v Konjice in po službi božji za slepo ceno prodali ter niso toliko spečali, da bi bili sami sebe plačali. To so res žalostne razmere. Kmet si pomagati sam ne more. Pritoževati se malokedaj zna in tudi ne upa, ker se zamere pri uradih boji. Če pa posestniku pobištvo, orodje in živino eksekutorji poberejo, kaj hoče potem začeti? No, in drugega pregibnega premoženja nima. Kar še ima, to je zemljišče, se vé dokler mu še tega ne prodajo. Ali bi toraj ne kazalo, da bi takšni posestniki, kateri v denarjih davka plačati ne morejo, v pridelkih dačo odrajtavali? Saj vemo, da država za vojake potrebuje zrnja, slame, sena itd. Dobiček je na dve strani. Država se znebi lagodnih liferantov, a kmetu je tudi iz zadrege pomagano. Jaz ne trdim, da bi to moralo tako biti. Vendar pokazati sem hotel, da je to vsakako boljše, kakor pa posestnika s hiše in posestva iztirati in celo rodbino uničiti.

(Konec prib.)

Gospodarske stvari.

Osat je treba pokončavati.

Z osatom je, kakor s vsakim drugim plevlom, da ga je včasih manj, včasih več sem ter tje po polji. Proti osatu (*Carduus arvensis*) pomaga primerna spreminjava posejatve in pa nož in motika. Vendar se pa prvi pomoček, primerna spreminjava posejatve, ne da vsakokrat z namenom pokončanja osata rabiti. Mrzli dnevi spomladni zelo pospešujejo zarejo in pomnoženje osata, če ravno se more trditi, da potrebuje osat za krepko rast mnogo toplote. Mrzlo spomladno vreme pa napravi, da se osat v zemlji prav močno razrašča, ker se njegova rast na zvonaj zadržuje. Tako se ta plevel v zemlji ukrepi. Če se iz zemlje izbode, brž ko se spomladi razraščati začne, je težko vse korenine do zadnje doseči. Vsakokrat jih ostane še nekaj v zemlji, in kmalu se prikaže zopet nova rastlina, nov osat, na površji zemlje. Močne korenine osatove vdirajo kakor pravijo včasih po 1 ³/₄ metra globoko v zemljo. Skoraj neverjetno! Vrh trga ima še močno poganjavno moč, kajti če se tudi ¹/₃ metra globoko pod zemljo poreže, še vedno na novo poganjati začne. Vendar pa osat nima tako žilavega življenja kakor se navadno misli. Ako se večkrat zaporedoma izbode ali poreže ali pa s plugom podorje, tako s časom nima več toliko moči, da bi se zopet korenina oživila in začela rasti. Dobro gleštano detelišče osat tudi ugonobi, celo tudi takrat, če je bil poprejšnji sadež poln osata. Ta plevel sicer požene, se pa ne more prav razrasti in razviti, ker ne more do prave svetlobe, požene in naredi sicer liste, pa le prav redko steblo in cvet. Večkrat, ko se detelja pokosi, bolj osat slabi in slednjič pogine. Ravno tako je na lucernskih deteljiščih. Kar se tako rečenega „izbadanja osata“ tiče, treba je, da se tako pozno, ko le mogoče začne izbadati da se rastlina še dosti okrepi in da se vsa izbosti more. Najboljši pripomočki zoper osat pa so:

1. Nasad okopavnih sadežev: krompirja, turšice, ktere se med vrstami marljivo z motiko okopujejo in plejejo.

2. Skrbna opaznost na njivah, na kterih se je krompir sadil, da se osat že koj v početku zatara.

3. Prava in primerna posejatev detelje, da gotovo raste in ne izostane, ampak se gosto zaraste in obraste.

4. Njive, ki so za ozimino namenjene, se morajo pred posejativjo pustiti, da se ozelenijo.

5. Rano preoranje in povlačenje zimskih strnišč, ktera so za jaro žito namenjena. Taka strnišča se brž, ko so se ozelenila, plitvo podorjejo, pred zimo pa globoko izorjejo. O vgodnem vremenu tako opetno preoranje mnogo in izdatno pripomore, da se plevel in z njim vred tudi osat zatara. Pa ravno pri posejanji jare setve se tu najrajše in

in največkrat kaj spregleda in zgreši, da se s tim rast pospešuje.

6. Skrbno očiščevanje ozimin spomladi s tem, da se starejši osati izbodejo, mlade rastline pa populiijo. V jari setvi se osati ne smejo prerano izbosti, vendar se pa mora to zelo skrbno storiti, in najmanj osat 5—7 centimetrov globoko izbosti.

7. Osatova korenina, ki se je izbodla ali popipala, se mora prav skrbno vničiti. Najbolje je vse zažgati.

8. Osat, ki ob potih, po grobljah, kompost-nik kupih raste, se mora ravno tako skrbno pokončevati, kakor oni po njivah, ker veter seme daleč na okrog razpiše in tako osata očiščene njive zopet z novim semenom naseje.

Črna slepost.

Tretja po postavi zavarovana konjska bolezen je črna slepota, ktera je po navadnem življenji tudi lepo slepoto imenujejo, zato, ker se očesu od zvonaj celo nič ali le celo malo pozna. Ta bolezen ima svoj vzrok in začetek v bolni, neozdravljivi spremembi jednega ali obeh očes pri živali in sicer pri mrežnica ali na vidnem živci. Ako je namreč mrežnica ali vidni živec oslavljen ali pokvarjen, pretrgana je vez med očesom in med možgani in videnje postane nemogoče. In ta bolezen je črna slepota in je neozdravna.

Kako se pa ta bolezen pri konji spozna? Ker pod jasnim, milim nebom nikdar ni mogoče v notrajni del kterejakoli očesa pogledati, postavi se navadno konj, čegar oko hočemo pogledati, tako med blevne duri, da je zadnji del konja v blev obrnjen, glava in sprednji del pa ven na prosto na svetlobo gleda. Na to se konju glava tako obrne in lepo mirno drži, da svetloba konju v oko pada in sicer tako, da oni, kateri konju oko pregleduje, vse lahko in natančno v očesu vidi in opazi. Pri takem konji tedaj, čegar oko je na črni slepoti boleno, pregledavavec na očesu od zvonaj nič kaj posebnega ne opazi, razven da ni tako živo in iskreno, kakor pri zdravem konji. Marveč videti je motno, medlo in strmo. Črna pika v očesu, tako imenovana zenica ali punčica, je močno razširjena. Ako se očesi konji z rokama zatisnete in potem naglo roki proč vzamete, da svetloba naglo v očesi pade, se natanko vidi, kako se punčica pri vpadu svetlobe v oko, če je zdravo, skrči in zmanjša. Pri konji pa, ki ima na očesu črno slepoto, ostane punčica vedno enaka, ne postane ne ožja ne širja. Natančen opazovalec spozna tudi na omahljivem hodu, da je konj slep. Da se pa še bolj do trdnega prepriča, naj takemu konju pred noge desko na rob postavi. Konj na obeh očeh črnoslepoten se bode gotovo ob desko spodteknil. Ko bi konj samo na jednom očesu črnoslepoten bil, se mu jedno oko z ruto zaveže in potem deska pred noge postavi. Iz take skušnje se spozna, na katerem očesu je črnoslepoten. Vse zdravljenje pri taki živali je prazno in zastoj.

Kako pa ta bolezen nastane? Ta bolezen je dostikrat huda naslednica močnega vnetja možganov ali tudi očesnega vnetja. Tudi če se konju možgani hudo pretresejo, kar se skoraj vsakokrat zgodi, če konj na glavo pade, ali na glavo hudo vdari, lahko črna slepota nastane pa tudi še iz mnogo drugih vzrokov.

Kopriva je dobra hrana živini. Na Švedskem koprivo kot dobro redivno rastlino pridelujejo. Kopriva v vsaki zemlji lepo raste brez vse střežbe, kljubuje vsem vremenskim neizgodam in se more v jednom letu po 5—6krat požeti. Krave, ki se s koprivami krmijo, imajo več in boljšega mleka, iz kterega se več putra nameda. Frišno požete koprive se kravam včasih vstavljajo, da jih nečejo jesti, brž pa, ko so se nekoliko vparile, jih krave radi jedó, ker žgavne ščetinice več ne žgó. Dobro je sesekano koprivno listje s kokošjo ali gosjo hrano zmešati in živali dosti bodo več nesle. Tudi konjski barantači konjem koprive pokladajo, da svitlo dlako dobijo.

Drugi hrvaški vinski sejem obdrževal se bode 12., 13 in 14. maja v Zagrebu v palači hrvaškega slav. kmetijske družbe. Na sejem je že do zdaj prijavljeno čez 30.000 veder vina, v razmerno ceno. Slovenski vinski trgovci in krčmari se opozorujejo na ta sejem, kjer bodo imeli priliko spoznati se s pravim naravnim hrvaškim vinom. Na sejmu dobila se bode tudi dobra šljivica in droženka domačega proizvoda. Katalogi vinskega sajma dobe se zastonj pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani in pri obrtniški trgovski komori. Odbor za drugi hrvaški vinski sejem.

Dopisi.

Iz Ptuja. (O skupščini okr. zastopa ptujskega dne 4. aprila — Na dalje.) Ker se tedaj s strahovanjem nič ni dalo opraviti, sklenejo oni isti, ki so pri glasovanji za okrajno hranilnico ostali v manjšini: sezvati mestno zastopstvo, vložiti protest proti zaključku okrajnega zastopa in ednega, njim silno neugodnega uda večine, g. profesorja Žitka, zatožiti pri deželnem odboru, naj ga premesti kakih „50 Meilen weit vom windischen Land“, ker stanovajočemu v drugem nadstropji itak prav ne sodi pobijati mu oken, kakor se nekda ob svečanej nemško-liberalnej dobi mirnemu učenjaku pokojnemu Cafu storilo. V Ptui se pač marsikaj na belem dnevi prigodi, o čem se drugod še v temnej polnoči nikomur ne sanja. Tako bi se n. pr. težko kde drugod v Evropi, razven na Turškem, profesorju Hubadu pripetilo, da se mu v kavarni mestni župan zarežal: „Wenns windisch reden wolln, gebns aufn Pochern, Pettan is a taitsche Stadt“. Če slovenski veliposestniki obče spoštovanega okrajnega sodnika izvolijo v okrajni zastop, koj se najde kak liberalen poštenjak, ter piše še bolj liberalnej „Tagesposti“ o groznej nevarnosti nemštva v Ptui.